

Lowan studiedag 7 november 2022

Welbevinden van nieuwkomersleerlingen op school



Programma van deze workshop

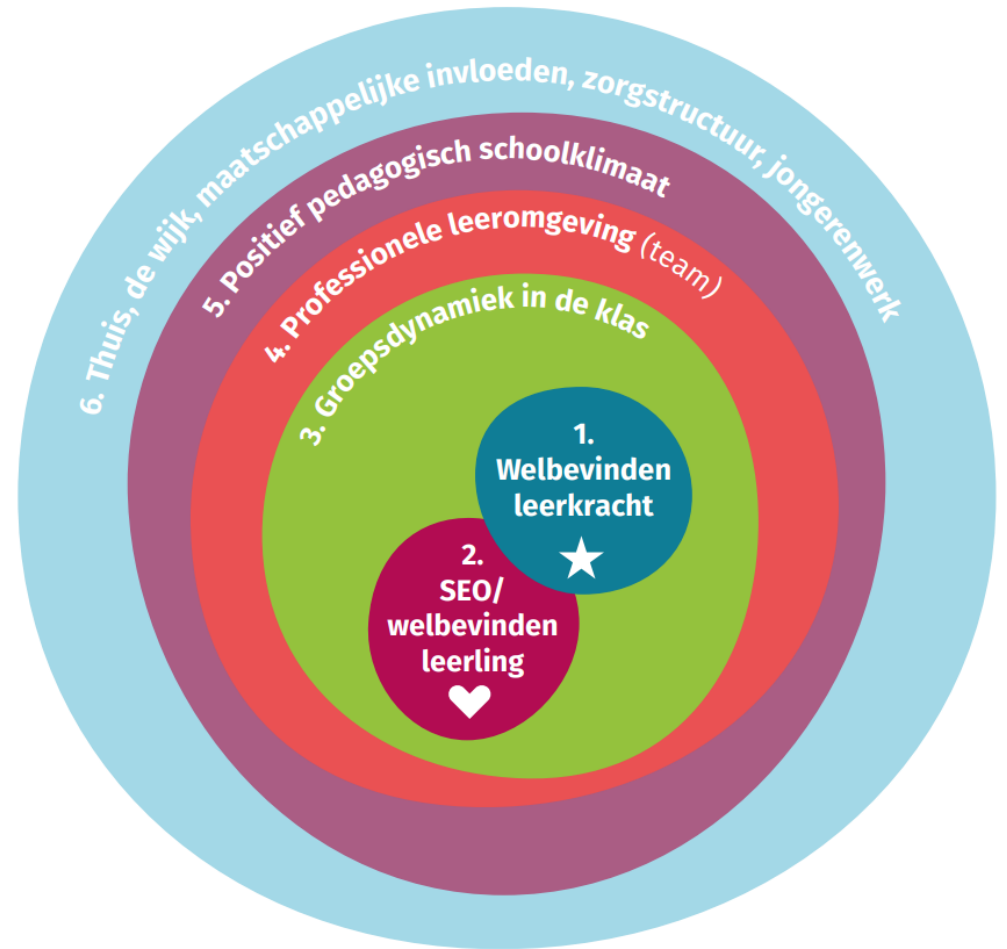
1. **Stukje kennisoverdracht schoolbreed werken aan welbevinden**
2. **Het verhaal van de nieuwkomersleerling**
 - Aan de slag met twee casussen
3. **Wat is nodig om het welbevinden van jouw leerlingen te bevorderen / hen goed te kunnen ondersteunen**
4. **Wat is nodig om het welbevinden van jouzelf en jouw team te versterken?**
 - Aan de slag met de tool: BASIC-PH

Wie zijn er aanwezig?



Schoolbrede aanpak

1. Welbevinden leerkracht/docent
2. SEO en welbevinden individuele leerling
3. Groepsdynamiek in de klas
4. Professionele leeromgeving (team)
5. Positief pedagogisch schoolklimaat
6. Ouders, zorgstructuur en omgeving



Binnen een schoolbrede aanpak...

- ✓ is er een **lange termijn visie** op welbevinden en **ondersteunend beleid** waar iedereen op school zich mee verbonden voelt
- ✓ is er een **positief pedagogisch school- en klasklimaat**: school is een veilige plek
- ✓ ligt er een plan voor **monitoring en signalering** en is er een passend aanbod zodra een leerling of student vast loopt
- ✓ wordt de meningsvorming en inspraak van **kinderen en jongeren zelf** gestimuleerd
- ✓ is er aandacht voor het **welbevinden van het team** en ruimte voor professionalisering
- ✓ werkt de school **samen** met de thuisomgeving van leerlingen en studenten, en zorg- en ondersteuningspartners in de wijk

Wat levert schoolbreed werken aan welbevinden op

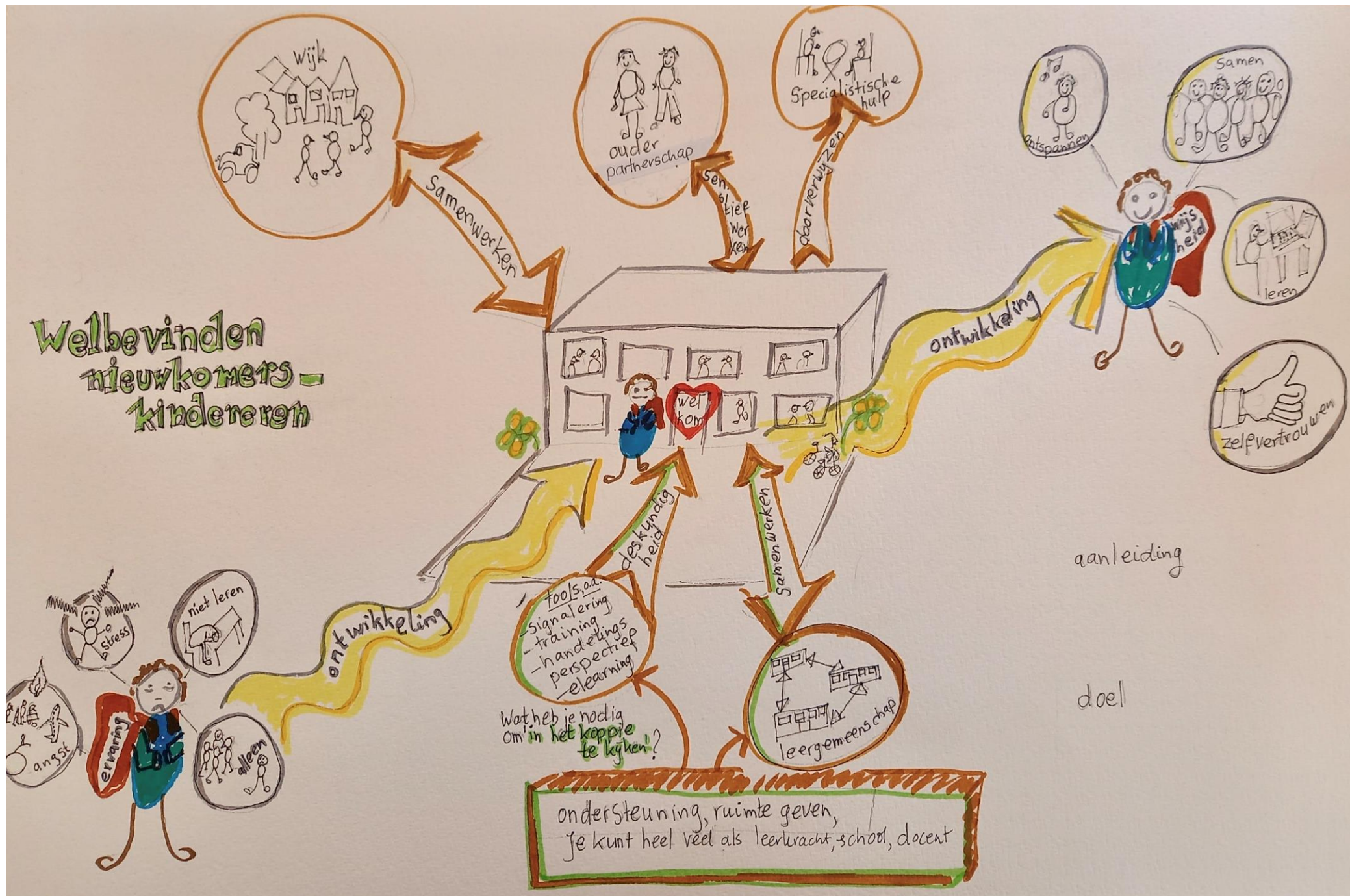
- Minder werkdruk leraren
- Meer welbevinden leraren
- Betere leerprestaties
- Betere sociale en emotionele vaardigheden
- Sneller signaleren van behoefte aan extra ondersteuning
- Minder probleemgedrag, angst- en depressieklachten
- Minder schooluitval
- Specifiek bij vluchtelingen: minder kans op PTSS, depressie, angsten



Wat werkt / wat is er nodig...

... bij deze leerlingen
... met dit schoolteam
... met deze ouders/verzorgers
... op deze school
... in deze wijk/gemeente
... op dit moment?

(handelingsgericht werken)



Welbevinden leerlingen

Rashid en Ashon: het verhaal van de leerling

Rashid is een succesvolle leerling geweest aan het ISK en de jaren daar hebben hem geholpen om tot volle bloei te komen. Hij is nu getrouwd, heeft twee kinderen en binnenkort promoveert hij.

Ashon is juist heel erg vastgelopen in het onderwijs in Nederland. Hij ging naar het speciaal onderwijs (ZMOK) en er werd een gedragsstoornis gediagnosticeerd. Later is hij zijn eigen bedrijf gestart dat scholen helpt om cultuursensitief te werken.

Wat kunnen we van hen leren; waarom waren hun schoolpaden zo verschillend?

Opdracht relatie leerling - docent

1. We verdelen ons in: 4-8 groepen
2. 1 is voorzitter/ gespreksleider
3. Iedere groep krijgt een (stuk van het) verhaal
4. Lees het verhaal hardop of lees het voor jezelf
5. Om de beurt, geen reacties: welke rol van betekenis zou jij willen spelen voor Rashid / Ashon?
6. Reageer op elkaars uitspraken
7. Plenair koppelen we terug: wat was wenselijk en wat niet? Waarom waren de schoolpaden zo verschillend?

Verhaal 1 Rashid: het goede gesprek

Sommige docenten waren wel pushend. Ze stelden dan allemaal vragen als: "Waarom dan? Waar was dat dan en met wie? Het lijkt dan veel op waarheidsvinding. En mijn ouders hadden bv dat soort gesprekken gevoerd met de IND. Het heeft soms gevoeld als onhandig nieuwsgierig.

Wat wel hielp was oprechte nieuwsgierigheid. Wanneer iemand de vraag stelde: "Wat kan ik voor je doen?" of "Wil je mij iets vertellen? Twee drie vragen en een gesprek van een kwartiertje. "Een deur opening". En dan wist je ik kan erheen, de deur staat open.

De expressie van het gezicht van de ander doet ertoe. Wanneer iemand iets laat zien van medelijden dan valt dat meteen verkeerd. Of wanneer iemand zijn hoofd een beetje scheef houdt, dat voelt het ook alsof het iets vreselijks was wat ik had meegemaakt, maar voor mij was het normaal. Ik wilde graag normaal zijn.

Verhaal 2 Rashid: helpen bij hevige emoties

Er was een provincie in Afghanistan waar alle Boeddha beelden werden vernietigd. Dan maakten we daar muziek over en we zongen er een lied over, het ging er niet om dat je goed kon zingen of dat het mooi was, maar je kon je verdriet en je gevoelens er heel goed in kwijt. En als we daarna weer in de klas waren dan was het normaal.

Die muziekdocent... Wat hij deed was ruimte creëren, en iedereen deed dat ook bij elkaar. Hij ging met die sociaal emotionele dingen goed om. Het ging om hoe we onze emoties konden uiten via de muziek en ons verhaal zo konden vertellen. In plaats van dat we elke keer vragen erover kregen.

Maar ik denk dat dit met alle vormen goed kan zoals met schrijven, tekenen en schilderen. Kunst en emoties zijn verbonden met elkaar.

Verhaal 1 Ashon: het enorme verschil

Het lukte mij maar niet om te landen. Ik was echt een jaar bezig met me afvragen waar ik terecht was gekomen, ik was in Nederland maar zat in een klas met allemaal niet-Nederlanders. Ik moest integreren maar hoe ga ik dat doen met deze mensen.

Ik dacht echt dat ik in een soort buurthuis zat met ernaast de reguliere school voor Nederlandse kinderen en het buurthuis voor niet-Nederlands kinderen. Voor mij was het geen school.

En voor ik het wist moest ik weer naar een andere school en daar was het gedrag van de kinderen helemaal anders en de regels ook. In het reguliere begon het voor mij van voor af aan, alles was anders. En dan ga je gedrag kopiëren, jezelf uitvinden.

Verhaal 2 Ashon: ongeschreven regels en symbolen

Ik ervaarde het als frustrerend dat ik niet begrepen werd, dat ik een bepaalde reactie uitlokte met mijn houding of mijn gedrag. En andersom begreep ik ook heel veel dingen niet. Zoals wijzen, dat is een belediging. En er staat dan een vrouw voor me, wat in Ghana iemand is die op de kinderopvang werkt, en die gaat naar me wijzen. En dat triggerde ook weer iets in mij.

Of ik ging staan omdat er iets aan me gevraagd werd en dat mocht dan ook weer niet, dat werd gezien als onrustig.

Dit zal zeker niet voor alle west-Afrikaanse kinderen zo zijn, maar het deed wel iets met me, al die symbolen, ongeschreven regels en betekenissen die ik niet begreep.

Om over na te denken

Wat zou het gevoel van veiligheid en veerkracht van kinderen kunnen versterken op school en stress kunnen verminderen?



Herstel veiligheid en veerkracht

Heftige gebeurtenis	Herstel gevoel van veiligheid
Onvoorspelbaarheid	Voorspelbaarheid
Controleverlies	Controlemogelijkheden
Chaos	Duidelijkheid
Onbetrouwbaarheid	Betrouwbaarheid

Trudy Mooren, 2019

En: Getraumatiseerde kinderen hebben baat bij volwassenen die als pleitbezorger voor het kind kunnen optreden.

Veerkracht kan op alle leeftijden worden vergroot

Waar heb je behoefte aan als het gaat om het bevorderen van het welbevinden van je leerlingen

- Wat heeft jou geholpen om beter aan te sluiten bij de sociaal emotionele behoeften van jouw leerlingen?
- Welke materialen/methodieken zet jij succesvol in tijdens je werk? En welke zou je aanbevelen bij collega's?
- Wat mis je nog, en wat zou beter kunnen (zowel op inhoud als op vindbaarheid, gebruik, toepasbaarheid etc.)?

Welbevinden onderwijsprofessionals

Aandacht voor welbevinden van de leerlingen begint met welbevinden van het schoolteam; zorg voor jezelf en voor elkaar!

- Allerbelangrijkste: stilstaan bij wat deze situatie met jou doet
- Tijd en ruimte om hier met je collega's over te spreken
- Wat helpt jou bij een stressvolle situatie of gebeurtenis, hoe blijf jij op de been?

TOOL:

- Gespreksformulier BASIC-Ph (gaat uit van veerkracht)

Omgaan met stressvolle situaties: BASIC-PH

Februari 2022 - Hanneke Visser en Odeth Bloemberg, beiden Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP / schoolpsycholoog

Mensen zijn verschillend. Mensen reageren ook verschillend op stressvolle of ingrijpende gebeurtenissen. Dat is normaal.

Een manier om te kijken hoe mensen omgaan met ingrijpende gebeurtenissen (ook wel 'coping' genoemd), is het model **BASIC-PH**. Elke letter staat voor een bepaalde manier.



Belief
Er zijn mensen die veel steun hebben aan hun geloof in God of Allah. Zij gaan bidden, zingen, de bijbel of andere heilige boeken lezen. Er zijn ook mensen die betekenis willen geven aan de omstandigheden door te zoeken naar zingeving en hoop.



Affect
Er zijn mensen die veel emoties ervaren en dat willen uiten. Ze huilen of worden boos en dat delen ze graag met anderen.



Social
Er zijn mensen die in moeilijke omstandigheden graag in de nabijheid van anderen zijn. Het zoeken van contact met anderen (via social media, telefoon, fysiek) helpt hen; samen wandelen, kletsen of samen gewoon stil zijn.



Imagination
Er zijn mensen die graag hun creativiteit, fantasie of humor gebruiken. Sommigen gaan tekenen, muziek maken, verhalen schrijven of grappen maken. Anderen gaan dagdromen, computerspelletjes spelen of series kijken om zich te laten afleiden.



Cognition
Er zijn mensen die in moeilijke omstandigheden feiten en overzicht willen. Ze zoeken informatie op internet, maken grafiekjes en plannen, organiseren en voorspellen graag.



Physiology
Er zijn mensen die reageren door lichamelijk bezig te zijn. Sommigen gaan sporten of hard werken. Anderen gaan (veel) eten, een biertje drinken, roken of veel slapen.

* Het model 'Basic-PH' is ontwikkeld in Israël (Lahad, 1992) en wordt internationaal gebruikt in trainingen voor crisistententie op scholen. Zie ook www.niponline.org, www.espi.nl en NIP-CRIS (NIP Crisistententienetwerk schoolpsychologen).

Aan de slag...

Lees de tool:

- Aandacht voor het team: BASIC-Ph

Geef aan:

- Kunnen wij hier iets mee in de school en zo ja, hoe dan?

Dank voor jullie aandacht



Anna de Haan
a.dehaan@pharos.nl

<https://www.pharos.nl/infosheets/hoe-werk-je-aan-welbevinden-op-scholen-met-vluchtelingen-en-andere-nieuwkomers/>

Stand van zaken, visie en beleid

- Stand van zaken
- Visie
- Werkgroep welbevinden



TOOL:

- Checklist welbevinden voor PO en VO

Welbevinden leerlingen / SEL: aandacht voor

- Verbinden van de oude en de nieuwe situatie
- Verbinden van thuissetting en schoolsetting
- Specifieke thema's die belangrijk zijn (afscheid nemen, rouw, trauma)
- Actief verbinden NL en niet-NL leerlingen
- Laag-talig (bijv. via focus op sport, spel en creatieve activiteiten)

TOOLS:

- Overzicht interventies voor nieuwkomers
- Hand-out dagelijks handelen in de klas
- Handreiking kinderen met vluchtachtergrond op school



Signalering en zorg

- 'Watchful waiting'
- Belang van traumasensitief en cultuursensitief werken
- Zorgstructuur
 - Een dagelijkse check-in en check-out
 - Samenwerking JGZ (niet direct jeugdhulp)
 - Laagdrempelige zorg in de school
 - Samenwerking met specifieke externe partijen

TOOLS:

- Sociale kaart met overzicht interculturele ggz (Arq)
- Animaties en beeldverhalen
- Handreiking voor leraren: Preventief werken aan sociaal emotionele ontwikkeling en welbevinden



Ouderpartnerschap, community aanpak

- Kansengelijkheid
- Visie op meertaligheid / thuistaal
- 'Out of the box' manieren van ouders betrekken, bijv. faciliteiten (voor ouders) in de school
- Samenwerken buurthuis, sleutelpersonen etc.

TOOLS:

- Praatplaat voor gesprek met ouders
- Praktijkaart Welbevinden en Gelijke kansen

